

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ Ο ΝΟΜΟΣ ΚΑΤΟΧΥΡΩΝΕΙ ΤΗΝ ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΑ ΤΟΥΣ

Τρία χρόνια πέρασαν ήδη από τη ψήφιση και εφαρμογή του νέου νόμου. Η ίδρυση της Ελληνικής Αρχειακής Εταιρείας το 1990, η ψήφιση την άνοιξη του 1991, ομόφωνα από τη Βουλή του νόμου 1946 για τα Γενικά Αρχεία του Κράτους και η λειτουργία, από τον περασμένο Σεπτέμβριο, της Σχολής Αρχειονομίας στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο, σηματοδοτεί αναμφίβολα την αρχή μιας νέας εποχής για την αρχειακή πραγματικότητα της χώρας μας. Η λειτουργία των τριών αυτών νέων θεσμών, που εκσυγχρονίζουν όλο το θεσμικό πλαίσιο των αρχείων, θα έχει αργά ή γρήγορα θετικά αποτελέσματα στην ανάπτυξη των αρχείων στη χώρα μας τις παραμονές του 21 αιώνα.

Η Ελληνική Αρχειακή Εταιρεία, από τη κατάθεση του νόμου στη Βουλή, τόνισε την τεράστια σημασία που αποδίδει στον εκσυγχρονισμό του νομοθετικού πλαισίου των αρχείων. Στις 25 Απριλίου 1991 η Επιτροπή Κοινωνικών Αρχείων της Ελληνικής Αρχειακής Εταιρείας οργάνωσε μάλιστα, συνέντευξη τύπου στην ΟΤΟΕ με θέμα το νομοσχέδιο και τη σημασία του. Στη συνάντηση παραβρέθηκαν οι βουλευτές εισηγητές του νομοσχεδίου (Θ. Κοτσώνης και Α. Σεβαστάκης) ο Διευθυντής των Γενικών Αρχείων του Κράτους Ν. Καραπιδάκης, το μέλος της Εκτελεστικής Γραμματείας της ΟΤΟΕ, Σ. Σιώκος, ο Διευθυντής των γραφείων της ΟΤΟΕ Χρ. Καστορίνης, ο ερευνητής του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών Η. Νικολακόπουλος, μέλη του ΔΣ της ΕΑΕ και πλήθος δημοσιογράφων.

Στη συζήτηση που ακολούθησε παρουσιάστηκε η φιλοσοφία των βασικών διατάξεων του νόμου και τονίσθηκε η εθνική σημασία του. Με το νέο νόμο (βλέπε εισηγητική έκθεση στο σχέδιο νόμου) η έννοια του αρχείου δεν περιορίζεται πλέον μόνο στα έγγραφα εκείνα που έχουν ξεπεράσει την πεντηκονταετία, αλλά περιλαμβάνει το σύνολο των τεκμηρίων του δημοσίου τομέα από την ώρα της δημιουργίας τους,

μέχρι την επιλογή για τη διατήρησή τους στο διηνεκές. Με τον τρόπο αυτό δόθηκε η δυνατότητα στην αρχειακή υπηρεσία να ξεκινήσει μια προσπάθεια προσέγγισης και συνεργασίας με τη δημόσια διοίκηση για την επιλογή των ιστορικών τεκμηρίων. Με άλλη διάταξη του νόμου δόθηκε η δυνατότητα στα Γενικά Αρχεία του Κράτους να προχωρήσουν στην επισήμανση και καταγραφή των εκκλησιαστικών και ιδιωτικών αρχείων με απώτερο στόχο τη σύνταξη του Εθνικού Ευρετηρίου Αρχείων. Για την αποτελεσματική εκπλήρωση των στόχων αυτών κρίθηκε αναγκαία η οργανωτική αναδιάρθρωση των αρχειακών υπηρεσιών. Έτσι όλα τα αρχεία της επικράτειας (Γενικά Αρχεία του Κράτους, Ιστορικά Αρχεία, Τοπικά Ιστορικά Αρχεία, και Μόνιμα Τοπικά Ιστορικά Αρχεία) εντάχθηκαν σε μια ενιαία υπηρεσία με τίτλο: Γενικά Αρχεία του Κράτους. Με το νέο νόμο για πρώτη φορά υπήρξε πρόβλεψη για τα αρχεία που αποθηκεύονται στα νέα υποστρώματα (οπτικοακουστικά, μηχανογραφικά). Σε ό,τι αφορά την αρχειακή οργάνωση, πρέπει να τονίσουμε ότι σύμφωνα με τα άρθρα 8 και 35 του νόμου, τα ΓΑΚ αποτελούν αυτοτελή δημόσια υπηρεσία που υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, στα πλαίσια της οποίας λειτουργεί συλλογικό όργανο με τον τίτλο "Εφορεία των Γενικών Αρχείων του Κράτους".

Η Εφορεία των ΓΑΚ μελετά τις γενικότερες επιστημονικές κατευθύνσεις των ΓΑΚ και καθορίζει τους βασικούς άξονες της πολιτικής τους, παρέχει τις αναγκαίες οδηγίες για τον τρόπο επιλογής, ταξινόμησης και καταγραφής των υπηρεσιακών αρχείων που έχουν ιστορικό ενδιαφέρον, γνωμοδοτεί για την ίδρυση νέων αρχειακών υπηρεσιών, για το επιστημονικό έργο του προσωπικού των ΓΑΚ, για τις αποσπάσεις του προσωπικού και για κάθε θέμα για το οποίο ζητείται η γνώμη της από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και αποφασίζει για την αγορά αρχείων και αρχειακού υλικού που διενεργείται από τα ΓΑΚ, για τη χορήγηση ή μη, αδειών μελέτης, μεταγραφής, φωτογράφησης κλπ. αρχείων και αρχειακού υλικού που βρίσκονται στα ΓΑΚ και στα πάσης φύσεως και μορφής λοιπά αρχεία της χώρας, για τα δημοσιεύματα και τις πάσης φύσεως εκδόσεις των ΓΑΚ.

Με τη βοήθεια του νέου αυτού νομικού πλαισίου ξεκίνησε πριν τρία χρόνια μια αξιόπαινη προσπάθεια, (τα πρώτα αποτελέσματα της οποίας είναι ήδη ορατά), επισήμανσης και καταγραφής αρχείων,

τοποθέτησης και εκπαίδευσης υπαλλήλων-συνδέσμων στις διάφορες υπηρεσίες του δημοσίου, ίδρυσης ειδικών αρχείων στους δήμους και στους οργανισμούς του ευρύτερου δημόσιου τομέα κλπ.

Σήμερα, τρία χρόνια μετά τη ψήφιση του νόμου, η κοινότητα των αρχειακών και των ιστορικών ανησυχεί γιατί ορισμένες διατάξεις του νόμου, όπως ειδικά αυτή που αφορά την λειτουργία του συλλογικού οργάνου στα πλαίσια των Γενικών Αρχείων του Κράτους με την ονομασία "Εφορεία των Γενικών Αρχείων του Κράτους", δεν εφαρμόζονται, με αποτέλεσμα αποφάσεις που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες της Εφορείας, να λαμβάνονται χωρίς προηγούμενη γνωμοδότησή της. Η κατάσταση αυτή οδηγεί, όπως σωστά επισημαίνει και το κείμενο ανοικτής επιστολής προς τον Υπουργό Παιδείας που υπογράφηκε από ιστορικούς και αρχειακούς, στην κατάλυση της αυτοτέλειας των ΓΑΚ και στην υπαγωγή τους στην αποκλειστική και μοιραία αυθαίρετη αρμοδιότητα της διοίκησης.

Ν. Παντελάκης